

Bijlage HAVO
2021

tijdvak 3

maatschappijwetenschappen

Bronnenboekje

Opgave 1 Tweede Kamerverkiezingen 2017

tekst 1

Facebookbericht van de ChristenUnie

Op 15 maart mag je kiezen: wie mag jouw unieke stem in de Tweede Kamer vertegenwoordigen? Wie vertrouw je om namens jou te spreken in de politiek, om vanuit jouw overtuiging Nederland te veranderen?

Er staat iets op het spel bij de verkiezingen op 15 maart. De ChristenUnie strijdt voor een hoopvolle toekomst voor onze kinderen. Een samenleving waarin iedereen meetelt. Waarin mensen de vrijheid hebben om vanuit hun geloof te leven.

Kijk op www.christenunie.nl voor onze kandidatenlijst en ons verkiezingsprogramma. En laat het ons weten als ook jij geloof een stem wilt geven: stem ChristenUnie 😊

bron: Facebookpagina ChristenUnie, 24 januari 2017

tekst 2

Sociale media voor politieke partijen: géén journalisten, da's wel lekker

(...) Het is bijna ondenkbaar anno 2017: een politieke partij zonder Facebookpagina, eigen videodienst en webcare-afdeling. In de digitale
5 'war room' van D66 zitten snelle twintigers achter laptops, tablets en smartphones. Ze houden continu in de gaten wat er over D66 verschijnt op sociale media.

10 Op een groot scherm in het midden van de ruimte verschijnen grafiekjes en tabellen. Daaruit valt af te lezen hoe het sentiment is in de berichten over D66 en lijsttrekker Alexander
15 Pechtold, waar de berichten vandaan komen en hoe dat alles zich verhoudt tot andere partijen.

(...) Sjoerd Sjoerdsma is campagneleider van D66: "We zijn hier dag en
20 nacht bezig om te reageren op iedereen die een vraag of opmerking heeft over D66. Normaal gesproken kunnen mensen nooit iets terugzeggen en dat kan op Twitter en
25 Facebook wel. Het is veel makkelijker geworden om met heel grote groepen kiezers te spreken. Met een goed filmpje bereiken we via Facebook
30 soms wel 1,7 miljoen mensen, bijna net zoveel als het Journaal."

"Het werkt ongelooflijk goed", zegt Frank van Dalen. Hij adviseert politieke partijen bij hun online strategie. "Je bereikt, als je het goed

35 doet, honderdduizenden mensen. Met jouw boodschap, zoals jij hem bedoeld hebt. Ongefilterd, zonder dat er een journalist tussenzit. En dat is wel lekker hoor, als je campagne
40 voert."

(...) Van Dalen bevestigt dat partijen aanzienlijk meer aan online communicatie uitgeven dan een paar jaar geleden. (...)

45 "Het is naïef om te denken dat een filmpje vanzelf wel viral gaat. Maar je kunt Facebook wel betalen om mensen te bereiken met een speciale interesse. 'Micro-targeting' heet dat.
50 Daardoor krijgen alleen de mensen van wie je verwacht dat ze open staan voor je boodschap, het bericht te zien."

(...)

Volgens [campagneleider] Sjoerdsma
55 van D66 schuilt er ook een gevaar in deze vorm van campagnevoeren: "Je moet voorkomen dat je de privacy-regels overtreedt. En daarnaast kun je in een soort filterbubbel terecht-
60 komen. Een bubbel waarin alleen maar sympathisanten van jouw partij jouw boodschap nog horen. Dat is de reden dat je als lijsttrekker ook in gesprek moet blijven gaan met
65 kiezers op straat. Je moet altijd het gesprek blijven aangaan met kiezers die jou misschien in eerste instantie niet zo geweldig vinden."

bron: nos.nl, 25 februari 2017

tekst 3

Enkele retweets¹⁾ van Gert-Jan Segers van de ChristenUnie

Gert-Jan Segers heeft Eppo Bruins geretweet:

Gert-Jan Segers heeft geretweet

Eppo Bruins @eppobruins • 28 jan.

“Geef openbare scholen dezelfde vrijheid als bijzondere scholen. Geef school terug aan de ouder”, zegt @gertjansegers op @NPORadio1

Gert-Jan Segers heeft ChristenUnie geretweet:

Gert-Jan Segers heeft geretweet

ChristenUnie @christenunie • 28 jan.

Nieuws in @kamerbreed: “Geef ouders zeggenschap over alle scholen; overheidsbestuurd onderwijs niet van deze tijd.”

Geef zeggenschap over álle scholen aan de ouders

Het door de overheid bestuurde openbaar onderwijs moet veranderen.

Scholen moeten teruggegeven worden aan de ouders, aan de leraren,

aan de samenleving, ...

christenunie.nl

naar: Twitteraccount van Gert-Jan Segers, 28 januari 2017

noot 1 retweeten = een Twitterbericht van iemand anders doorsturen aan de eigen volgers

D66

D66 wil dat iedereen
zichtbaar zichzelf kan zijn

D66

D66 heeft gezorgd voor:

- Meer voorlichting op scholen over seksualiteit en seksuele diversiteit
- Het stoppen van discriminatie van homoseksuele leraren
- Vergemakkelijking van de geslachtswijziging voor transgenders
- Verankering van lesbisch ouderschap in de wet

D66 strijdt voor:

- Gelijke kansen voor iedereen, ongeacht geartheid of geslacht
- Invoering van het homohuwelijk in heel Europa
- Wettelijke bescherming van transgenders en intersekse personen

Word lid van D66

bron: nrc.nl, 24 januari 2017

Opgave 2 Chronisch ziek of gehandicapt

tabel 1

Gemiddelde levensverwachting, inclusief jaren zonder chronische ziekten, 1983 en 2013

geboren	levensverwachting bij geboorte	verwachte aantal jaren zonder chronische ziekte
1983	vrouw	79,6 jaar
	man	72,9 jaar
2013	vrouw	83 jaar (+3,4)
	man	79,4 jaar (+6,5)

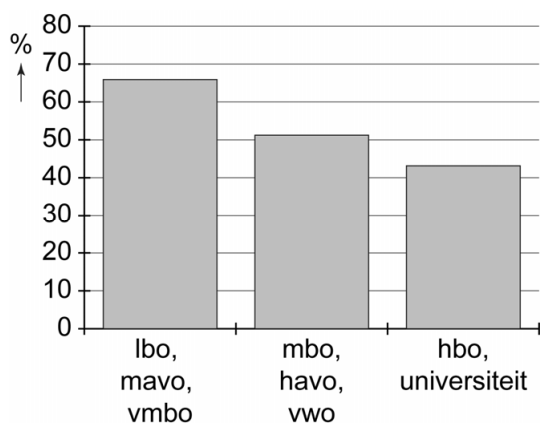
naar: Sociaal-Economische Raad, 2016

Toelichting

Ter illustratie: De gemiddelde leeftijd van overlijden van een vrouw die in 1983 geboren is, is 79,6 jaar. Hiervan zal zij naar verwachting gemiddeld 51,5 jaar doorbrengen zonder chronische ziekte.

figuur 1

Het percentage mensen van 25 jaar en ouder met een of meer chronische aandoeningen (ziekte of handicap) in 2012 naar opleidingsniveau

naar: Sociaal-Economische Raad, 2016

tekst 4

Een korte geschiedenis van de arbeidsongeschiktheidsregeling

In Nederland kunnen mensen met een chronische ziekte of handicap die arbeidsongeschikt raken een uitkering krijgen, een door de
5 overheid maandelijks toegekend inkomen. De arbeidsongeschiktheidsregeling die dit regelt, staat al tientallen jaren hoog op de politieke agenda. In de jaren
10 zestig van de vorige eeuw was de verwachting dat het aantal uitkeringsgerechtigden niet verder op zou lopen dan tweehonderdduizend, maar eind vorige eeuw liep het aantal
15 tegen een miljoen.

In politieke debatten over de explosieve groei is de vrees uitgesproken dat ook mensen die het niet nodig hebben de uitkering
20 kregen. De overheid zou werknemers en werkgevers te weinig hebben gestimuleerd om arbeidsongeschiktheid te voorkomen en voor re-integratie op de arbeidsmarkt te
25 zorgen. Om het aantal te verminderen zijn er vanaf de

eeuwwisseling beleidswijzigingen doorgevoerd.

Zo zijn er hogere toetredings-
30 drempels ingevoerd om de regeling financieel betaalbaar te houden. Voorwaarden en keuringen voor het krijgen van een uitkering werden veel strenger. Ook de gedachte dat werk
35 uiteindelijk het beste is voor de mensen zelf, lag aan de beleidswijzigingen ten grondslag. Betaald werk brengt immers niet alleen inkomen, maar bijvoorbeeld ook
40 sociale contacten en zelfontplooiing met zich mee. Uitgangspunt van het beleid is dat alle mensen, zowel met als zonder een chronische ziekte of handicap, een kans moeten krijgen
45 om deel te nemen aan de arbeidsmarkt. De nadruk wordt daarbij gelegd op wat mensen nog wel kunnen, in plaats van wat zij niet kunnen door hun ziekte of handicap.
50 Van iedereen wordt verwacht bij te dragen naar eigen kunnen.

naar: Sociaal en Cultureel Planbureau, 2016; www.hr-kiosk.nl, 2017 en fd.nl, 2015

tekst 5

De trombonist

[Een man] wordt sinds 2003 door het ministerie van Defensie bij diverse defensie-orkesten op zzp¹⁾-basis ingehuurd als bastrombonist. In 2007
5 blijkt dat hij diabetes heeft. In 2014 solliciteert hij naar een aanstelling. Vanwege zijn aandoening neemt defensie de sollicitatie niet in behandeling. Wanneer [de man]
10 meldt dat hij de zaak bij het College voor de Rechten van de Mens²⁾ heeft voorgedragen, wordt hij alsnog uitgenodigd om deel te nemen aan de sollicitatieprocedure. Hoewel uit
15 de procedure blijkt dat hij de meest geschikte kandidaat is, wordt hij

vanwege zijn aandoening alsnog ongeschikt bevonden. In de ogen van defensie kan de man, vanwege zijn
20 diabetes, niet voldoen aan de militaire basiseisen. Bepaalde onderdelen van de functie kunnen, zo is de veronderstelling, op termijn – wanneer er lichamelijke complicaties
25 optreden – niet meer door hem worden uitgevoerd. Het College voor de Rechten van de Mens oordeelt dat de minister van Defensie hiermee verboden onderscheid maakt op
30 grond van handicap of chronische ziekte.

bron: Sociaal-Economische Raad, 2016

noot 1 zzp = zelfstandig ondernemer zonder personeel. Een zzp'er is niet verplicht verzekerd voor inkomensverlies door ziekte, arbeidsongeschiktheid of werkloosheid.

noot 2 Het College voor de Rechten van de Mens heeft als wettelijke taak mogelijke schendingen van mensenrechten te onderzoeken. Uitspraken van het College voor de Rechten van de Mens zijn niet bindend, maar wel gezaghebbend.

Opgave 3 ‘Het failliet van het gedogen’

tekst 6

Een wijk in een gemeente in het zuiden van het land laat de problematiek [van de overlast] zien. In die wijk zitten twee coffeeshops
5 dicht bij elkaar. Deze coffeeshops trekken (...) veel klanten aan, onder wie veel drugstoeristen uit Duitsland. De omgeving van de coffeeshops is ook een vindplaats van klanten voor
10 straatdealers, die proberen hun waar te verkopen aan de klanten van de coffeeshops. De route van de parkeerplaats tot de coffeeshop is het domein van de straatdealers. En
15 dat trekt weer personen aan die niet in de coffeeshops terecht kunnen, zoals jongeren of drugstoeristen. De straatdealers zijn de laatste jaren

sterk geprofessionaliseerd. Er zijn
20 spotters die potentiële klanten aanspreken, lopers die de potentiële koper meenemen naar een plek uit het zicht van de camera's in de wijk en mobiele runners die de drugs naar
25 de koper toebrengen. Hierdoor kunnen ze goed uit het zicht van de camera's en de politie blijven. De gemeente werkt samen met de coffeeshops, bewoners, studenten-
30 huisvesting, instellingen en politie en handhavers hard aan het aanpakken van de problematiek. En met succes: de overlast in de wijk en onveiligheidsgevoelens onder bewoners zijn
35 sterk afgenomen.

naar: vng.nl, 2015

tekst 7

Georganiseerde criminaliteit

[Een] perspectief is dat van de georganiseerde criminaliteit die betrokken is bij de cannabisproductie en -handel. We zien dat er een sterk
5 gediversifieerde en gespecialiseerde cannabisindustrie is ontstaan. Er zijn netwerken waarin grote en kleine criminelen, handelaren, telers, facilitatoren én coffeeshops met
10 elkaar verbonden zijn. (...)

We zien een democratisering van de cannabisproductie en -handel ontstaan. Steeds meer mensen raken betrokken. Voor veel, vooral

15 kwetsbare, mensen is het huisvesten van een kwekerijtje een makkelijke manier om geld te verdienen. En min of meer gelegitimeerd door het feit dat cannabisgebruik wel gedoogd
20 wordt. Deze toch al kwetsbare mensen komen zo in netwerken terecht waarin criminele normen, waarden en omgangsvormen gelden (denk aan intimidatie en geweld) en
25 waar ze maar moeilijk weer uit kunnen komen. Ook in de illegale (straat)handel komen we veel kwetsbare personen tegen.

bron: vng.nl, 2015